

Посольство
Великої Британії
в Україні

МЕРЕЖА
РЕСУРСНИХ
ЦЕНТРІВ

ІЗ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ДЕМОКРАТІЇ

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ВІДНОВЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
БЕРИСЛАВСЬКОЇ ГРОМАДИ

Про проект

В рамках проекту «Ефективність процесів відновлення та відбудови в Україні через забезпечення участі громадян», який виконує ГО «Центр Добрович» у партнерстві з громадськими організаціями «Громадська ініціатива Луганщини», «Фонд розвитку міста Миколаєва», «Чугуївська правозахисна група» та «Причорноморський центр політичних і соціальних досліджень», діяльність якого проходить завдяки фінансовій підтримці Уряду Великої Британії, проведено низку заходів з напрацювання дієвих механізмів відновлення Бериславської громади Херсонської області. На засіданнях Платформи громадської участі у співпраці з громадським активом, представниками місцевого самоврядування, місцевого бізнес-середовища і жителями Бериславської громади, виокремлено та детально обговорено елементи таких механізмів, що можуть бути запроваджені як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі планування і впровадження, їх ризики та сильні сторони, відповідність потребам і ресурсам. Визначено топ 7 викликів та топ 7 пропозицій для відновлення громади. Акценти ставилися на тому, що порядок денний відновлення має визначатися не лише пропозиціями та досвідом донорів, а місцевими потребами та планами, оскільки досвід показує, що швидкі рішення не завжди є сталими й економічно обґрунтованими - тому залучати громадськість потрібно якомога раніше, тоді і програми/плани будуть набагато більш сталими. Для органів місцевого самоврядування важливо визначити, консультиуючись із громадянським суспільством і громадянами, які ключові пріоритети та який місцевий досвід, потенціал можна включити в програми і проекти відновлення вже в найближчий час.

Контекст громади

Знищення громади від бомбардувань. І це головний контекст та виклик для відновлення громади. «Від наших громад вже майже нічого не залишилось, все важливе для життя знищено вщент», - кажуть мешканці Берислава, але продовжують мужньо готувати плани відновлення своєї малої Батьківщини.

Демократія участі. Експерти Причорноморського центру політичних та соціальних досліджень, представники влади та активісти громади, усвідомлюючи важливість партисипації, започаткували дискурс з планування раннього відновлення Бериславської громади в форматі діалогових Платформ. Поступово долалась недовіра влади та громади, відбувалась активізація мешканців.

«План відновлення та розвитку» Бериславської міської територіальної громади на період 2023 – 2027 років був прийнятий в липні 2023 року. В

Плані були розроблені три основних напрямки діяльності: сільське господарство як стратегічна ціль; відновлення інфраструктури на основі зеленої енергетики та всіх соціальних сфер життя; демократичний розвиток з максимальним залученням та активізацією інститутів громадянського суспільства. Але на початок 2024 року багато розділів Плану вже застарілі через майже повне знищення інфраструктури громади.

Евакуація. Влада постійно організовує безкоштовну евакуацію мешканців Бериславської ТГ з територій, які знаходяться під щільними ворожими бомбардуваннями, на більш безпечну територію району або в Кривий Ріг.

Водопостачання. Важливе питання питної води особливо гостро стало перед громадою після підриву Каховської ГЕС, але влада організувала роботи з поглиблення артезіанських свердловин, придбання нових насосів та обладнання для забезпечення людей водою.

Громадянська освіта. В перші місяці проекту було створено Школу громади, яка надала можливість кожному мешканцю Берислава навчитись всім перевагам громадянського суспільства, шляхам створення та розвитку НУО – неурядових неприбуткових організацій.

Підриг Каховської ГЕС. Теракт рашистів на гідроелектростанції на фоні екологічних проблем в результаті російської військової агресії став окремим важким аспектом контексту громади. Формулювання трагедії: майже Чорнобильська катастрофа, екоцид, руйнування і збитки на мільярди доларів, зруйновані життя, домівки; глобальні проблеми з сільським господарством.

Обранництво. Посольство Великої Британії обрало Бериславську громаду для відбудови якоїсь однієї великої будівлі, важливої для життя та розвитку міста, також вони передадуть значущу допомогу в розмінуванні Бериславських земель за умови активної демократії участі.

Високий професіоналізм місцевої влади. Її представники не лише готували змістовні інформаційні виступи на Платформах, але також і суттєво коментували, роз'яснювали та долали всі сумніви громадського обговорення. На кожную спробу песимістичного бачення подій типу «все пропало», вони надавали конкретні факти щодо великого розмаїття можливостей вирішення проблем. Нові, молоді, перспективні кадри місцевого самоврядування: це Тетяна Борисенко, Тетяна Нищенко, Тетяна Стрельцова, Маргарита Гришко, Яна Яковлева, а також начальник військової адміністрації Олександр Алчів.

Топ – 7 викликів громади у відновленні

Розмінування. Особливо актуальною стала необхідність прискореного розмінування сільськогосподарських та інших земель Бериславської громади. Ворог майже дев'ять місяців базувався на всій території громади, тому вона є вся потенційно забруднена мінами та іншими вибухонебезпечними предметами.

Каховська ГЕС. Підрив Каховської ГЕС, як і війна в цілому, приносить повну руйнацію старого і надає шанс інноваціям: актуалізуються альтернативні засоби вирішення проблем водопостачання та зрошення, а значить і змін в секторах пануючого сільського господарства. Необхідні новітні науково-технічні розробки, перебудова існуючої традиційної інфраструктури, зміна деяких типів сільського господарства, а це потребує певних змін в свідомості та мисленні громадян.

Водопостачання. Наразі громада потребує нових джерел водопостачання та реконструкцію існуючих. Для забезпечення прибережних населених пунктів питною водою потрібно встановити 14 свердловин.

Зима. Виклики в підготовці до зими, проблеми з газом, опаленням, освітленням та тарифами обговорювались на Платформах. Як пережити зиму, якщо газова труба перебита ворогом, а постійні обстріли не дають її відновити? Але є світло, тому потрібно змінити тарифи на світлопостачання на цих територіях.

Соціальна сфера. Під час обговорення з'ясували, що виникає постійна соціальна напруга в селах та в місті, тому що пільговики отримують дрова та вугілля, а працездатне населення нічого не отримує. Деякі люди

звикають до гуманітарки і не хочуть працювати, не погоджуються на громадські роботи та на запрошення Центру зайнятості.

Повернення ВПО. Про необхідність повернення людей, що виїхали з Берислава (ВПО), про руйнівні наслідки окупації і обстрілів та їхнє подолання говорили на кожній Платформі. З Бериславу виїхало 71% населення громади. Соціальні дослідження показують, що 85% мешканців Бериславської громади хочуть повернутись додому після війни за умови наявності роботи та житла.

Сфера охорони здоров'я. Окупація та воєнні дії на території громади спричинили до руйнації закладів охорони здоров'я, пошкодження медичного обладнання, відтоку медичних кадрів та населення. Поранені два десятки медичних працівників. Безпекова ситуація загрожує подальшому знищенню медичної інфраструктури.

Освіта. Після повномасштабного російського вторгнення вдалося відновити освітній процес в онлайн-режимі у двох закладах загальної середньої освіти. Заклади дошкільної та позашкільної освіти наразі перебувають у режимі простою. Окупація та воєнні дії на території громади спричинили до руйнації освітньої інфраструктури, пошкодження навчального обладнання, відтоку педагогічних кадрів та дитячого контингенту. Демографічна криза.

Найбільший страх бериславців. Під час обговорення активісти громади поділились своїм найбільшим страхом: Бериславську громаду можуть ввести в список тих міст і сіл, що не підлягають відновленню. Учасники обговорення усвідомлюють, що вони зараз займаються віртуальним плануванням, але вони впевнені, що «треба просто зберегти наше місто, його назву, наших людей». «Те, про що сьогодні мріємо, завтра збудуємо, і це буде громада найкращого майбутнього».

Топ – 7 пропозицій для ефективного відновлення

На зустрічах влади та громади були детально обговорені загальні напрямки відновлення громади: необхідність зосередження на відновленні ключових об'єктів інфраструктури, таких як школи, лікарні, дороги, водопостачання та інші важливі об'єкти; необхідна соціальна та психологічна підтримка, прозорість у діяльності ради, довіра влади та народу.

Заявки на гранти. Влада вже написала міні-проект та виграла грант на 150 тисяч грн для придбання двох насосів для артезіанських свердловин, завдяки яким врятували ситуацію з питною водою. Також отримали техніку майже на 4 млн. грн від Королівства Нідерландів.

Екологія. Громадська організація ПЦПСД та її експерти розробили для громади абсолютно унікальну Програму з екології Бериславського району, вона єдина в Україні, створена для екологічного відновлення громади та стартувала з 1 січня 2024 року.

ВПО. Громадська Рада ВПО працює над створенням умов для повернення всіх ВПО додому, в Бериславську громаду, розробляє Програму повернення ВПО і звертається до всіх мешканців надавати для нього свої пропозиції.

Законний бізнес. Обговорили питання тіньової економіки та необхідності легалізувати всі податки і соціальні пакети для всіх робочих місць; під час війни та після нашої Перемоги неможливо буде терпіти корупцію та злочинну несплату податків до місцевого бюджету.

Експеримент «Світового кафе»: залучили бажаючих громадян Бериславської громади долучитися до висловлювання нових ідей, які могли б знайти своє відображення в проектних картках. Під час 4-ї Платформи в результаті роботи у форматі «Світового кафе» учасники напрацювали проектні картки з різних важливих тем. Це створення «Реабілітаційного центру для людей похилого віку «Надія»; побудова консервного заводу; «Центр соціальних послуг»; створення будинків для людей похилого віку «Соти»; кампанія «Будуй-Мо!» для будівництва, відбудови та створення маленьких підприємств; «Сади Бериславщини».

Владі дуже не вистачає підтримки та допомоги громади, є великий кадровий голод. Після війни відновлення можливе буде тільки разом, коли кожна громадська організація та громадська ініціатива буде долучатись до загальної справи. Тому застосування процедур демократії участі є дуже важливим для громади.

Висловлюємо величезну повагу та неймовірне захоплення стійкими та мужніми людьми Бериславщини, які сьогодні сміливо і впевнено працюють над всіма процесами відновлення своєї громади, так, начебто перемога настане вже завтра, вранці нового дня, повного неминучості.

Висновки та рекомендації

- Необхідно створити та прийняти **Статут громади** для легітимізації демократії участі – безпосереднього самоврядування громадян Бериславської ТГ. Голос громади чути все голосніше завдяки проведеним діалоговим Платформам: «Ми збиралися, щоб почути, а не поговорити».
- Подальша діяльність Платформ буде відігравати важливу роль у формуванні шляху до успішного відновлення громад та розвитку їх потенціалу.
- Необхідність залучення фахівців з усього світу для міжнародної коаліції з розмінювання.
- Діалогова Платформа громадської участі у відновленні Бериславської громади існує, чекає від громадян пропозиції, питання, проблеми. Влада та громада хочуть продовження нашого проекту.

Електронна пошта
сторінка на Facebook та офіційний сайт Бериславської міської ради:

ПЛАТФОРМИ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У ВІДНОВЛЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Посольство
Великої Британії
в Україні

КОНТАКТИ

Бериславська міська рада

вул. Героїв України, 244
м. Берислав, 74300,
Херсонська область

+380 (96) 606 91 15

berislav.mtg@gmail.com

Олег Дядюн

експерт Причорноморського центру
політичних та соціальних досліджень
(ПЦПСД), комунікатор влади та громади

+380 (66) 789 50 89

www.pcpsd.org.ua